

OPPLAND FYLKESKOMMUNE	
Saknr. - Doknr.	Ank. 28
2005299-16	1-11
Ark. 120	Beh. 28
Mak. år	Kopi
Eks.	U.O. §

Nasjonalparkriket Reiseliv AS
v/ Hans Martin Hovengen (reiselivssjef)
Postboks 172
2659 Dombås

23.01.2011

Oppland Fylkeskommune
Regionalenheten
Postboks 988
2626 Lillehammer

HØRINGSUTTALELSE REGIONAL PLAN RONDANE-SØLNKLETTEN

Nasjonalparkriket Reiseliv er destinasjonsselskapet for Rondane og Dovrefjell og har 120 medlemmer fra reiseliv, handel og produksjon i kommunene Sel, Dovre og Lesja.

Visjon:

Nasjonalparkriket Reiseliv skal samle reiselivet i regionen og skape entusiasme og tillit hos både bedrifter, lokalbefolkning og turister. Regionen skal fremstå som et attraktivt reisemål med en klar og enhetlig profil, og med fjellsamfunnets natur og kultur som innholdsmessig ramme.

Formål:

Selskapets formål er å markedsføre Rondane, Dovrefjell, Reinheimen, og ellers reisemål i Lesja, Dovre og Sel. Selskapet skal på vegne av eierne utvikle fellestiltak innen reiselivet, samt søke å være en premissleverandør for politikkutforming.

Forretningside:

Nasjonalparkriket Reiseliv skal på vegne av medlemmene samordne markedsføring, informasjon, salg og produktutvikling som skal tilføre næringen i regionen mer lønnsom trafikk gjennom flere kunder og økt betalingsvilje.

Denne høringsuttalelsen er utført med bred forankring blant våre medlemmer og representerer således store deler av reiselivsnæringen i Sel og Dovre. Styret i Nasjonalparkriket Reiseliv AS har godkjent denne høringsuttalelsen på vegne av næringen og dens interesser og betydning i regionen.

GENERELL TILBAKEMELDING TIL PLANEN OG NASJONALT VILLREINOMRÅDE

Når næringen i Nord-Gudbrandsdalen leser forslaget til ny regional plan for våre fjellområder, stiller de seg spørrende til om det er ønskelig å ha fortsatt næringsutvikling i reiselivet. Reiselivet er en viktig næring for opprettholdelse av befolkningsgrunnlaget i Nord-Gudbrandsdalen, og næringen vil understreke at Oppland fylkeskommune må vektlegge sin rolle som utviklingsaktør, slik at planen i tilstrekkelig grad tar hensyn til ulike aspekter vedrørende næringsutvikling.

Det skrives flere steder i hoveddokumentet om helhetlig planlegging og forvaltning av fjellområdene som også skal legge til rette for et næringsgrunnlag for levende bygder (pkt 1.2.2, andre avsnitt). Næringen ser ikke hvordan dette er hensyntatt i selve planen som derimot oppfattes som en ytterligere begrensning av næringsmessig bruk av fjellområdene utover Forvaltningsplanen.

Det Nasjonale Villreinområdet er nå så stort at f.eks. hele 80% av Dovre kommune er definert som villreinsens leveområde. Når definisjonen på deler av leveområdet, spesielt i områdene rundt Høvringen, er basert på enkeltvise observasjoner av rein og likevel definerer dette området som trekkorridor for rein (ref. Forvaltningsplanen vedlegg 13 og 14), så mener næringen det er å ta føre var prinsippet for langt, når disse konkrete områdene kan defineres som kritiske leveområder som må inkluderes i nasjonalt villreinområde.

Næringen mener også at grensenene og sonebegrensningene til det nasjonale villreinområdet må ta med seg følgende setning som er hentet fra hoveddokumentet pkt. 1.1, andre avsnitt: *“På globalt nivå regnes villreinen som livskraftig på grunn av vid sirkumpolar utbredelse og antatt store bestander. Arten står heller ikke på den norske rødlista, men Norge er det eneste landet i Europa som har intakte høyfjellsøkosystemer med bestander av villrein.”* Det er her viktig å merke seg at Rondane **ikke** har et inntakt høyfjellsøkosystem så lenge fjellreven fortsatt er utryddet i dette fjellområdet. For næringen kan det nesten virke som om forvaltningsmyndighetene må lete etter gode faglige argumenter for å ytterligere begrense ferdsel og bruk av fjellområdene våre.

DEFINISJONEN AV RONDANE I PLANDOKUMENTENE

Planen viser tydelig at den drar både Rondane Nasjonalpark og Dovre nasjonalpark gjennomgående inn i begrepet Rondane. Det resulterer i at forvaltningsmyndighetene vil bruke Rondane-begrepet på samme måte som villreinformalterne i dag bruker Rondane-begrepet for området der “Rondane-reinen” beveger seg. Med denne planen har forvaltningen nå utvidet Rondane til å strekke seg helt til E6 over Dovrefjell. Det er riktig at Rondane-reinen går der iblant, men grensen til Rondane går ikke der.

For andre, som forholder seg til nasjonalpark-informasjon og reiselivsbegrep, blir dette forvirrende. Begrepet Dovre nasjonalpark blir i denne sammenhengen helt borte og planen bør således endres til å ta innover seg det faktum at det her er snakk om to nasjonalparker.

NÆRINGENS INVOLVERING I SCENARIO- OG PLANARBEIDET

Det henvises flere steder i hoveddokumentet til scenarioarbeidet som fremkommer i Delrapport Rondane. ØF-rapport 7/2010. Det vises der til et grundig og lokalt forankret arbeid i planprosessen. Når det gjelder scenarioarbeidet, så mener reiselivets representanter i arbeidsgruppa i Sel at deres synspunkter og innspill ikke ble tatt med og dermed ikke kommer fram i scenarier og selve innholdet i den regionale planen. Dette førte til at næringen på avsluttende møter ikke ville gå god for det arbeidet som ble gjort i scenariearbeidet.

I selve planarbeidet henvises det også til en grundig og godt lokalt forankret prosess med involvering av styrings- og prosjektgrupper. Det er viktig å påpeke at næringen ikke var involvert i dette arbeidet (se vedlegg 1 - Styringsgrupper, prosjektgrupper og prosjektledere). Næringen mener dette er nok et eksempel på at planen ikke ivaretar intensjonen i "Fjellteksten" der regjeringen la opp til økt verdiskapning og reiselivsmessig næringsutvikling i tilknytning til nasjonalparker og større verneområder.

Med dette som bakgrunn anser næringen konsekvensvurderingene som mangelfulle, og stiller derfor som krav at det blir gjort konsekvensutredninger der næringen faktisk blir tatt med som en viktig partner i dette planarbeidet.

REISELIVETS UTVIKLING OG DENS BETYDNING I SEL OG DOVRE

Det er viktig å merke seg at den turistrelaterte virksomheten i 2006 resulterte i at hver 5. arbeidsplass i Sel og Dovre er basert på at det kommer turister til regionen og bruker penger lokalt (TØI-Rapport 836/2006).

I følge SSB var det i år 2000 52 757 hotellovernattinger i Sel, mens det i år 2010 kun var 38 906 overnattinger. For Dovre er nedgangen fra 37 622 i år 2000 til 33 269 i 2010. Dette er en nedgang på hele 26 % på i Sel og 12 % i Dovre over de siste 10 år. Samtidig viser statistikken at disse to kommunene taper markedsandeler til andre områder i Gudbrandsdalen og landet forøvrig.

Tallene er skremmende for alle som ønsker å opprettholde befolkningsgrunnlaget i Nord-Gudbrandsdalen, og det er bred enighet i det lokale næringsliv om at utkastet til den nye regionale planen er med på å forsterke denne negative trenden.

På Mysuset er det nå kun en aktiv overnattingsbedrift igjen og på Høvringen sliter flere bedrifter med lønnsomheten. Årsakene er komplekse, men en vesentlig faktor er kravene til økt tilrettelegging av aktiviteter, stier og løyper som næringen i randsonen til Rondane har vesentlig større utfordringer med å møte enn konkurrerende virksomhet spesielt lenger sør i Gudbrandsdalen.

HOVEDMÅLET OG DELMÅLENE I PLANEN

Hovedmålet er definert som følger i pkt. 4.1: *"Planen skal forene målene om lokal omstilling og utvikling med nasjonale mål om en helhetlig forvaltning av fjellområdene og*

sikring av villreinens leveområder, jfr. oppstartsbrev frå Miljøverndepartementet av 12.04.2007.” Hovedmålet kan tolkes dithen at det er det lokale næringsliv som skal omstille seg og ha en utvikling som er tilpasset en sikring av villreinens leverområder. Næringen er klar på at dette hovedmålet må nyanseres i forhold til at det flere steder i plandokumentet refereres til at planen skal sikre lokalsamfunnene rundt Rondane og Sølnekletten gode muligheter for nærings- og bygdeutvikling.

Hovedmålet må derfor omformuleres slik at det i langt større grad fremstår som at det her er to divergerende interesser som skal møtes på en fornuftig middelvei som sikrer levedyktige bygder i Nord-Gudbrandsdalen.

Nettøpp for å ta høyde for denne balansegangen mellom bruk og vern og ikke minst siden det i bestillingsbrevet fra Miljøverndepartementet står følgende: *“Fjellområdene skal forvaltes som landskap der kultur- og naturressursene, næringsmessig utnytting og friluftsliv sikres og gjensidig utfyller hverandre.”*, så mener næringen at delmål 1 og 2 bør bytte plass. Da vil delmålet *“Sikre lokalsamfunnene rundt Rondane og Sølnekletten gode muligheter for nærings- og bygdeutvikling.”*, blir det første delmålet i planen og samtidig være i overenstemmelse med bestillingsbrevet.

KOMMENTARER TIL GENERELLE RETNINGSLINJER FOR PLANEN

Næringen ser positivt på at det i større grad et tatt med i retningslinjene at tiltak i innen planområdet skal konkret vurderes opp mot villreinens områdebruk til ulike tider av året (pkt. 5.2). Samtidig mener næringen at det spesielt innenfor områdene næringsliv og ferdsel åpnes for usikkerhet i forhold til de allerede vedtatte reguleringer i Forvaltningsplanen. Under punktet *“Eksisterende godkjente planer”* må det derfor presiseres at den regionale planen er retningsgivende og ikke kan overprøve forvaltningsplanen når det gjelder ferdsel og bruk av de områder som er regulert i forvaltningsplanen.

Under avsnittet for *“Næringsliv”* i pkt. 5.2 må også Sel kommune taes med i de områdene som er mest utsatt når det gjelder bosetting og arbeidsmarked. Sel sliter med de samme utfordringene som Dovre og de øvrige kommunene som er definert her. Se også informasjon fra SSB over som viser at Sel har hatt en nedgang i hotellovernattinger på hele 26 % de siste 10 år.

KOMMENTARER TIL SONENE I PLANEN

I Sone 1 defineres det en øvre total ramme på 100 kvm bruksareal for eksisterende bebyggelse utenfor regulerte områder. Næringen mener at slike kvadratmeterbegrensninger bør lempes på for de kommunene som er særskilt utsatte når det gjelder bosetting og arbeidsmarked. Næringsutviklingen som er relatert til hyttebygging i Sel og Dovre er vesentlig og da det ikke kan påvises noen økning i antallet hyttedøgn selv om om kvadratmeterantallet øker, så mener næringen at dette inngår i følgende setning fra pkt 5.2: *“Tiltak som har små ringvirkninger i forhold til ferdsel i leveområdet bør tillates”*. Følgelig bør kvadratmetergrensen settes til 140 kvm som er det samme som for sone 2.

Videre skrives det i planen at det i sone 1 under "Veger og motorisert ferdsel" at veger som medfører konfliktfylt ferdsel inn i sone bør vurderes stengt med bom i hele eller deler av året. Dette er et av flere eksempler på at den regionale planen forsøker å overstyre Forvaltningsplanen. Veier som ikke skal stenges som for eksempel gjennom Grimsdalen og til Smuksjøseter, må i så fall tegnes inn og følge de retningslinjer som er definert i Forvaltningsplanen. Disse to veiene er også markert på temakartet som veier som ikke skal vinterbrøytes. Næringen påpeker at gjeldende vintervei må reguleres inn på lik linje som i Forvaltningsplanen slik at de turistbedriftene som er berørt er sikret både sommer- og vintervei.

Under avsnittet "Retningslinjer for friluftsliv og ferdsel" for sone 1, skrives det at merkede stier og løyper skal legges utenom de mest sårbare områdene. Igjen påpeker næringen at det er Forvaltningsplanen som er førende og at den regionale planen således ikke skal legge nye føringer på allerede etablerte stier og løyper i verneområdene. Heller ikke nyetableringer og omlegginger skal overstyre de retningslinjer som er definert i Forvaltningsplanen. Det står riktignok at tilpasset ferdsel og aktiviteter i forhold til årstidene med sommer- og vinterbeiter er uproblematisk i Sone 1, men så lenge disse områdene ikke fremgår av temakartene blir dette utfordrende for alle parter å forholde seg til.

KOMMUNEVIS OPPSUMMERING AV KONSEKVENSVURDERINGER (SEL OG DOVRE)

I den kommunevise oppsummeringen for Dovre så vises det til at oppretting av landskapsverneområde på Dovrefjell har gjenopprettet villreintrekket fra Rondane og over mot Snøhetta. Dette er feil, reinen trekker ikke over E6 og jernbane.

I den kommunevise oppsummeringen for Sel vises det til at det i scenariewerket i kommunen kom frem at det ikke er ønske om noen sterk utvikling, verken blant bedriftene eller hyttebygging. Næringen mener dette er en vridning av de innspill som er gitt og mener riktig formulering er at næringen ønsker en moderat, men bærekraftig utvikling.

I oppsummeringen for både Sel og Dovre skrives det at det er observert rein i områdene som kommunene ønsker å utvikle. Næringen ønsker å understreke at observasjoner av rein ikke er et argument for å begrense næringsutvikling og bør således tas ut av oppsummeringen og som grunnlag for definisjon av nasjonalt villreinområde.

FORHOLDET TIL FORVALTNINGSPLANEN

Siden Forvaltningsplanen stort sett regulerer samme område som Sone 1 i den regionale planen, mener næringen at det ikke skal være nødvendig med en omkamp på alle de punkter som ble behørig diskutert og lokalt forankret i arbeidet med Forvaltningsplanen. Med dette som utgangspunkt og for å lette både forvaltning og forutsigbarhet, bør den regionale planen i større grad referere til Forvaltningsplanen når det gjelder regulering av Sone 1.

Næringen har i telefonmøte med Olav Talle onsdag 5. januar, fått bekreftet at den regionale planen er retningsgivende og således ikke kan overprøve forvaltningsplanen. Samtidig uttalte Talle i samme møte at intensjonen er at regional plan skal åpne for flere muligheter enn det som er gjeldende i dag. Med hensyn til hvordan Sone 1 er definert på temakartet og hvordan de generelle retningslinjene er beskrevet, så oppfatter næringen denne planen som en omkamp på viktige områder som ble avklart i forvaltningsplanen.

Det faktum at det nasjonale villreinområdet går utover verneområdene flere steder og samtidig ikke tar høyde for de ulike sonene som er definert for aktivitet og ferdsel i forvaltningsplanen er utfordrende for både næring, kommune og ikke minst forvaltning. Næringen mener at det nasjonale villreinområdet (Sone 1) må følge de strengest regulerte sonene i forvaltningsplanen.

Et konkret eksempel på dette er de soner som er regulert for organisert ferdsel i forvaltningsplanen (vedlegg 19 i forvaltningsplanen) og de begrensninger som den regionale planen gjeninnfører på disse områdene.

KANALISERING AV TRAFIKK

I planen er kanalisering av trafikk og dette som et avbøtende tiltak for ferdsel innover i villreinområdet et sentralt virkemiddel. Dette er et virkemiddel som næringen også ønsker velkommen i den grad kanaliseringen tar innover seg at trafikken må ledes i interessante områder for den tilreisende og bygdefolket. Det er mulig å kanalisere trafikk, men å legge store deler av sti- og løypenett til sone 2 og 3 er ikke ensbetydende med at dette er der folk vil gå.

Fortsatt kanalisering av trafikk også i Sone 1 er påkrevd og næringen savner igjen bedre koordinering med Forvaltningsplanen som tar for seg både skiløypenett og merka turstier.

Næringen mener også at kanalisering av ferdsel ikke må innebære forbud mot fri ferdsel slik at fortsatt tradisjonell bruk av fjellområdene må aksepteres.

MANGLENDE ELEMENTER I PLANEN

Det er flere elementer som må med i plankartene dersom det ikke i større grad skal henvises til retningslinjene i forvaltningsplanen. Dette handler i hovedsak om skiløyper og preparering av disse, merkede turstier og beltebilsporet/vinterveien fra Høvringen til Smuksjøseter.

Næringen mener at det hviler et stort usikkerhetsmoment rundt fremtiden for de allerede eksisterende løyper og stier i Sone 1, så lenge disse ikke er tatt med som et eget punkt i planen og ber om at nødvendige endringer her gjøres. Motorferdsel i forbindelse med løypekjøring i Sone 1 må også reguleres inn i planen på lik linje som i forvaltningsplanen.

Også vinterveien fra Høvringen til Smuksjøseter må reguleres inn i planen. Det arbeides med å finne alternative traseer som ligger lenger ned i terrenger og utenfor

nasjonalparken (ref Forvaltningsplanen), men dette er meget utfordrende på grunn av terrengets særegenheter i det området som det ønskes ny trase i.

VINTERBRØYTING AV VEIER

Temakartet for vinterstengte veier regulerer veier i Sone 2 og 3 som næringen mener bør holdes utenfor denne planen på grunn av disses betydning for villreinen og ferdsel inn i Sone 1. Vinterstengte veier i regulerte hytteområder på f.eks. Høvringen og Mysusetter påvirker minimalt ferdsel inn i Sone 1, men har derimot med attraktiviteten på bruken av hyttene som allerede er i området. Som et viktig element i å være konkurransedyktige og opprettholde de enorme ringvirkningene som hyttebruken har for det lokale næringsliv ber næringen om at det bør være opp til kommuneplaner og regulere vinterbrøytede veier spesielt i Sone 3 som er definert som en utvikingszone.

Forbudet mot vinterbrøyting av bilveien inn til Smuksjøseter fra Høvringen bør også taes ut av planen, da brøyting av denne avhenger av vær og føreforhold på vinterveien.

FORVALTNING OG ENDREDE BEHOV OVER TID

Forvaltningen av fjellområdene våre synes uoversiktlig da det eksisterer et tydelig overlapp mellom forvaltningsplanen og den regionale planen på flere områder. Samtidig er det en rekke aktører med ulik ansvarmyndighet som næringen må forholde seg til ved f.eks. et ønske om en endring eller ny skiløype i Sone 1. Næringen ønsker en klargjøring og forenkling av ansvarsforhold og regulering i ulike planer for fjellområdene, spesielt i Sone 1.

Det vil utvilsomt komme behov for etablering av nye løypetraseer og stier og ikke minst omlegging av disse innenfor nasjonalt villreinområde. Siden den regionale planen ønsker å ta innover seg bruken av verneområdene, så må det presiseres hvordan kommuneplaner og lokalt næringsliv skal forholde seg til slike forvaltnings spørsmål. Næringen påpeker at strengere regulering for bruk av verneområdene enn det som allerede er definert i forvaltningsplanen er meget problematisk.

Næringen ønsker også å stille et spørsmål om konsekvensene av den økende reinsstammen. Fellingsprosenten i Sel og Dovre er nedadgående samtidig som rekrutteringen til reinsjakt går nedover. Vil forvaltningsmyndighetene sette inn tiltak for ytterligere regulering av villreinstammen eller vil den kreve et stadig større areal som igjen kommer som en belastning for lokalbefolkningen og dens mål om å opprettholde befolkningsgrunnlaget i Nord-Gudbrandsdalen?

KOMMENTARER TIL HANDLINGSDELEN

Næringen ser positivt på flere av tiltakene i handlingsplanen, men ønsker samtidig å understreke betydningen av at foreslåtte tiltak i handlingsprogrammet blir realisert. Et sentralt spørsmål da blir finansiering av tiltakene. Næringen mener at

forvaltningsmyndighetene må være med å bidra økonomisk til f.eks. kanaliseringstiltak som konsekvens av at allerede etablert infrastruktur legges ned.

Flere steder i handlingsplanen blir Dovre tatt med og ikke Sel og næringen påpeker igjen at disse to kommunene bør behandles likt med hensyn til den felles sårbarhet de står overfor. For eksempel mener vi at Sel også må inkluderes i pkt. 15 i avsnitt 6.3.1.

I handlingsprogrammet blir enkelttiltak trukket frem og næringen mener at det i pkt. 3 i avsnitt 6.2.1 bør taes med en skiløype som i lengre tid har vært etterlyst som kanaliseringstiltak og som erstatning for nedlegging av skiløypa til Langtjern. Denne løypa vil fungere som en rundløype fra løypa mellom Høvringen og Smuksjøseter og over Kvannslådalsåa for så å returnere til Høvringen på nordsiden av åa.

OPPSUMMERING

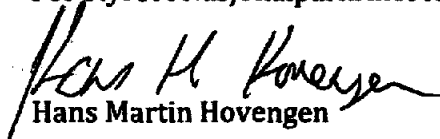
Basert på innspillene fra næringen som er omtalt tidligere i dette høringsdokumentet så må Nasjonalt Villreinområde tilpasses til de reguleringer, muligheter og begrensninger som allerede ligger definert i Forvaltningsplanen for Rondane. Det må være klart definert i plandokumentasjonen at det er Forvaltningsplanen som regulerer ferdsel og aktiviteter i verneområdene, og at den Regionale Planen således ikke kan innføre begrensninger som ytterligere reduserer mulighetene for bruken av fjellområdene våre.

Nasjonalt villreinområde må defineres utenfor de regulerte sonene for organisert ferdsel i forvaltningsplanen og således ta inn over seg det faktiske leveområdet for villreinen. Alle involverte parter vet hvor viktig det er for næringen at den fortsatt kan bruke fjellet som rekreasjonsområde og ytterligere begrensninger av fjellområdene utover forvaltningsplanen, er første steg i en avvikling av all turistrelatert virksomhet i Sel og Dovre.

Næringen ber om at den med denne høringsuttalelsen blir tatt med på lag videre i prosessen med den regionale planen slik at vi alle kan stå inne for at planen oppfyller bestillingsbrevet fra Miljøverndepartementet der det står følgende: *"Fjellområdene skal forvaltes som landskap der kultur- og naturressursene, næringsmessig utnyttning og friluftsliv sikres og gjensidig utfyller hverandre."*

Styremedlem Liv Bjerke (OFK) deltok ikke i behandlingen av denne saken.

For styret i Nasjonalparkriket Reiseliv AS

Hans Martin Hovengen